

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

STUDY

You have Downloaded, yet Another Great Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

SA EXAM
PAPERS

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

SETSWANA PUO YA GAE (HL)

PAMPIRI YA BORARO (P3)

2018

MADUO: 100

NAKO: Diura di le 2½

Pampiri e, e na le ditsebe di le 6.

DITAELO LE TSHEDIMOSETSO

1. Pampiri e, e arogantswe ka DIKAROLO di le PEDI.

KAROLO A: Tlhamo (50)

KAROLO B: Ditlhangwa tsa tirisano (2 x 25) (50)

ELA TLHOKO: O tshwanetse go araba dipotso di le PEDI go tswa mo KAROLONG YA B.

2. Araba potso e le NNGWE go tswa mo go KAROLO YA A le di le PEDI go tswa mo go KAROLO YA B.
3. Kwala ka puo e o tlhatlhobiwang ka yona.
4. Simolola KAROLO NNGWE le NNGWE mo tsebeng e NTŠHWA.
5. O tshwanetse go rulaganya (sk. letlhomeso la dikakanyo/lenaneopaakanyo/mmapa wa dikakanyo/dintlhakgolo, jj), runa (tseleganya) o be o tlotlhe tiro ya gago diphoso. Thulaganyo e tshwanetse go tlhagelela PELE ga tlhamo.
6. Ipaakanyo kana setlhangwa sa ntlha se supuwe jalo ka botlalo. O gakololwa go thala mola go kgabaganya ipaakanyo kana setlhangwa sa ntlha.
7. O gakololwa go dirisa nako ya gago ka mokgwa o o latelang:
- KAROLO A: Metsotso e le 80
- KAROLO B: Metsotso e le (2 x 35) 70
8. Nomora dikarabo ka nepagalo go latela thulaganyo ya dinomoro e e dirisitsweng mo pampiring ya dipotso.
9. O se ka wa tsenyeletsa setlhogo fa o bala mafoko.
10. Kwala ka mokwalo o o buisegang.

KAROLO YA A: TLHAMO**POTSO 1**

Kwala tlhamo ya boleele jwa mafoko a a ka nnang 400–450 ka NNGWE FELA ya ditlhogo kgotsa ditshwantsho tse di neilweng. Fa o dirisa setshwantsho go kwala tlhamo, se neele setlhogo se se maleba. O se ka wa lebala go thala letlhomeso kana lenaneopaakanyo, go tihagisa setlhangwa sa ntlha le go se runa pele o kwala sa bofelo.

- 1.1 Kwa bofelong, ka lemoga gore ngwana sejo o a tlhakanelwa. **[50]**
- 1.2 Bosenyi ka nako ya megwanto. **[50]**
- 1.3 Fa nka nna ntlhopheng wa mokhanselara mo tikologong ya rona. **[50]**
- 1.4 Mosadi ke lobone lwa setšhaba. **[50]**
- 1.5 Pula ya matlakadibe. **[50]**
- 1.6 Kgololosego mo nageng ya rona e latlhegelwa ke boleng. Dumela kgotsa o ganetse. **[50]**
- 1.7 Ditshwantsho tse di tlhagelelang mo ditsebeng tsa 3 le 4 di ka tsosa maikutlo kgotsa tsibogo e e rileng. Tlhopha setshwantsho se le SENGWE, mme o kwale tlhamo ka ga sona. Neela tlhamo ya gago setlhogo se se maleba. Nomora potso ya gago go nna 1.7.1 KGOTSA 1.7.2.

ELA TLHOKO: Diteng tsa tlhamo ya gago di tshwanetse go nyalana le setshwantsho se o se tlhophileng.

1.7.1

[Se nopotswe go tswa mo inthaneteng]

[50]

1.7.2

[Se nopotswe go tswa mo inthaneteng]

[50]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA A:

50

KAROLO YA B: DITLHANGWA TSA TIRISANO**POTSO 2**

Araba dipotso di le PEDI mo karolong e. Karabo e nne boleele jwa mafoko a a ka nnang 180–200 (diteng fela). O gakololwa go runa le go tlotlha setlhangwa sa gago diphoso.

2.1 LEKWALO LA BOTSALANO

Kwalela tsala ya gago lekwalo o mo kope go tla go go thusa go rulaganyetsa batsadi ba gago moletlo wa tebogo.

[25]**2.2 LEKWALO LA SEMMUSO GO BA KGATISO**

O buisitse athikele e e neng e bua ka ga bolwetse jwa lebolelamading. Ditshwantsho tse di tthagisitsweng mo athikeleng eo ga di kgathise le e seng e bile le dintlha dingwe ka ga bolwetse jo di fosagetse. Kwalela ba kgatiso lekwalo le ka lona o ba lemosang dintlha tse le go sa itumeleng ga gago. Kopa motseleganyi wa makasine oo go tlhokomela diphoso tsa mofuta o mo isagong.

[25]**2.3 LENANEOTEMA LE METSOTSO**

Baagi ba motse wa lona ba simolotse letsema la go phepafatsa tikologo le go rotloetsa baagi go e tshola e le phepa. Lo ne lo tsenetse kopano e e mabapi le letsema leo. Kwala lenaneotema le metsotso ya kopano eo.

[Se nopotswe go tswa mo inthaneteng]

[25]**2.4 ATHIKELE YA LOKWALODIKGANG**

Kwala athikele ya lokwalodikgang e mo go yona o nayang dikgakololo tsa go tlhoka go fitlhelela ditiro tsa gago.

[25]

2.5 **POTSOTHERISANO**

O mongwe wa bašwa ba ba nnileng lesego la go thapiwa mo lenaneong la boikatisetotirong jwa bokwaledi mo kantorong ya Tlhogo ya Lefapha la Dipalangwa le Ditsela. Kwala potsotherisano e o neng o e tsenetse fa o tlaa thapiwa.

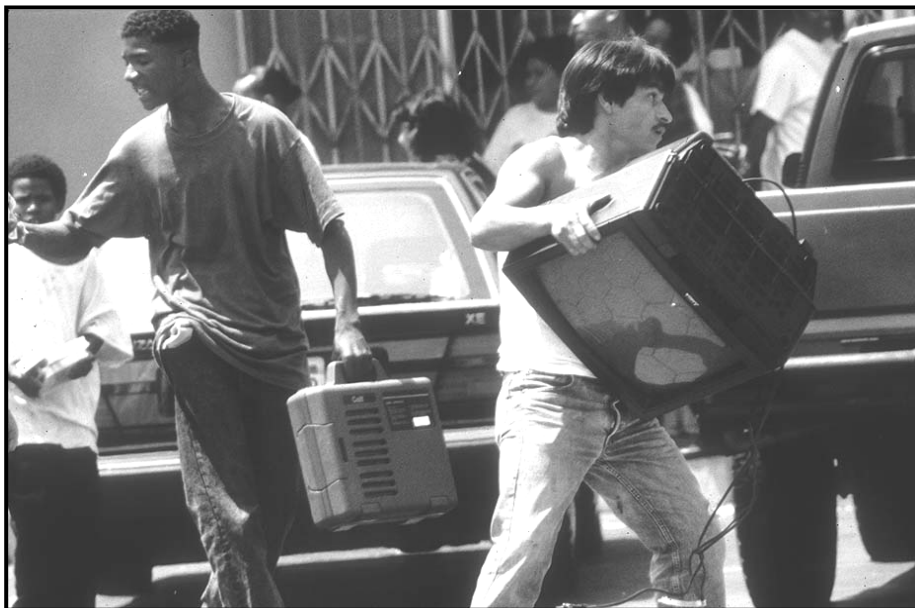

[Se nopotswe go tswa mo inthaneteng]

[25]

2.6 **TSA BOTSHELO JWA MOSWI**

Moeteledipele wa setlhopha sa baithaopi ba ba neng ba lwantsha bosenyi mo tikologong ya lona o tlhokafetse. Setlhopha se rulaganya lenaneo la tirelo ya phitlho. Kwala tsa botshelo jwa moswi jo bo tlaa buisiwang kwa tirelong eo.

[Se nopotswe go tswa mo inthaneteng]

[25]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA B:
PALOGOTLHE YA TLHATLHOBO:

50
100